

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Πρόγραμμα επικαιροποίησης γνώσεων αποφοίτων ΑΕΙ
“ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ”

6^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Συγγραφική Ομάδα:

Δρ. Παναγιώτης Λιαργκόβας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Δρ. Νικόλαος Αποστολόπουλος, Μεταδιδακτορικός ερευνητής Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Πίνακας περιεχομένων

Περιγραφή.....	3
Στόχοι μαθήματος	3
Λέξεις Κλειδιά.....	3
6.1 Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.....	4
6.2 Τοπική αυτοδιοίκηση-Κοινωνική οικονομία-Αύξηση συμμετοχής των πολιτών	4
6.3 Περιφερειακοί Μηχανισμοί στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας	5
6.4 Τοπικά Σχέδια και Πρωτοβουλίες.....	7
Ερωτήσεις – Ασκήσεις ελέγχου γνώσεων.....	9

Περιγραφή

Η τοπική αυτοδιοίκηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη ενός τοπικού πλαισίου ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και ενίσχυσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Η κοινωνική οικονομία ειδικά σε συνθήκες οικονομικής κρίσης μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και ενδυνάμωσης της απασχόλησης. Σημαντικό στοιχείο της κοινωνικής οικονομίας αποτελεί η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών στην παραγωγή πολιτικής και στη λήψη αποφάσεων από κάτω προς τα πάνω. Προς αυτή την κατεύθυνση αναμένεται να συμβάλλουν οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας καθώς και τα διάφορα τοπικά σχέδια τα οποία είναι συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στόχοι μαθήματος

Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου θα πρέπει να μπορείτε:

Να περιγράψετε τη σχέση μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνικής οικονομίας

Να αναλύετε τη δράση των Περιφερειακών Μηχανισμών στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας

Να αναπτύσσετε τα αναμενόμενα οφέλη από τη δημιουργία των Περιφερειακών Μηχανισμών στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας

Να αναφέρετε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των περιφερειακών συμπράξεων

Να αναλύετε τα χαρακτηριστικά των τοπικών σχεδίων

Λέξεις Κλειδιά

Τοπική αυτοδιοίκηση, τοπικά σχέδια, περιφερειακοί μηχανισμοί, τοπική κοινωνική οικονομία, συμμετοχή πολιτών, συμπράξεις

6.1 Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

Μεγάλη ευθύνη και βάρος σχετικά με την κοινωνική αλληλεγγύη από πλευράς κράτους έχουν επιφορτιστεί οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, ειδικά μέσα από το πρόγραμμα διοικητικής μεταρρύθμισης, έχουν αναλάβει να υλοποιήσουν όλες τις πολιτικές που έχουν προνοιακό χαρακτήρα αλλά και τις δράσεις που εξασφαλίζουν υψηλής ποιότητας ζωής στους κατοίκους τους. Οι δραστηριότητες αυτές απαιτούν χρηματοδότηση και προσωπικό προκειμένου να υλοποιηθούν αποτελεσματικά. Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μία έντονη σχέση μεταξύ κοινωνικής επιχειρηματικότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης για τρεις βασικούς λόγους:

- Μεγαλύτερη ευελιξία στην υλοποίηση δράσεων
- Χρηματοδότηση δράσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- Αύξηση της απασχόλησης

Πολλοί οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν δημιουργήσει ένα πλαίσιο ή μονάδες ή γραφεία υποστήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Σε πολλές περιπτώσεις οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν υποκαταστήσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δήμων (π.χ. λειτουργία τουριστικών χώρων, κοινωνικά παντοπωλεία, δομές υγείας, δομές παιδιού, δράσεις περιβάλλοντος, υπηρεσίες σε αναξιοπαθούντες, υπηρεσίες σε ηλικιωμένους, κ.ά). Η σχέση αυτή ενέχει σε πολλές περιπτώσεις κινδύνους διότι μέσα από προγραμματικές συμβάσεις ή απευθείας αναθέσεις σε κοινωνικές επιχειρήσεις δημιουργείται ένα καθεστώς αδιαφάνειας και έλλειψης λογοδοσίας.

6.2 Τοπική αυτοδιοίκηση-Κοινωνική οικονομία-Αύξηση συμμετοχής των πολιτών

Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά τη στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας ώστε να μπορέσει να ενισχυθεί η κοινωνική δικτύωση και η παραγωγή πολιτικής από κάτω προς τα πάνω. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα διευκολύνουν στην αύξηση της συμμετοχής των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και ως εκ τούτου η συνεργατικότητα

πρέπει να ενισχυθεί και ξεκινώντας από τοπικό επίπεδο τα οφέλη θα διαχυθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη μεγαλύτερη συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα αλλά και των διαφόρων παραγόντων πολιτικής και ως εκ τούτου να αυξηθεί η συμμετοχή των πολιτών. Άλλωστε όπως επισημαίνει και ο Klinker (2011) και ο Jouen (2010) η αύξηση της συμμετοχής οδηγεί στην αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορεί με την ταυτόχρονη αύξηση της συμμετοχής των πολιτών να συμβάλει στις στρατηγικές της Ευρώπης, όπως το «Ευρώπη 2020». Το παραπάνω υπογραμμίζεται χαρακτηριστικά από τους Frazer et al. (2010) ως εξής:

« Για να αποφευχθεί το γεγονός η στρατηγική Ευρώπη 2020 να γίνει μία διαδικασία τεχνοκρατική και επεξεργασίας αυτόματα σε υψηλό επίπεδο και για να διασφαλιστεί η κοινωνική διάσταση της στρατηγικής είναι σημαντικό να αυξηθεί η διαφάνεια και η λογοδοσία. Αυτό σημαίνει ενδυνάμωση του ρόλου την ΕΕ, των κρατών και πιθανόν των περιφερειακών κυβερνήσεων στις διαδικασίες καθώς επίσης και την διεύρυνση την ενεργού συμμετοχής υπό-εθνικών παραγόντων (συμπεριλαμβανομένου κοινωνικών εταίρων και κοινωνίας των πολιτών) και όλων των επιπέδων των διακυβέρνησης (συμπεριλαμβανομένων τοπικών, περιφερειακών αλλά και εθνικών)»

6.3 Περιφερειακοί Μηχανισμοί στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας

Στις 9/8/2014 δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση το σχέδιο¹ για τους περιφερειακούς μηχανισμούς στήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και της χρηματοδοτικής περιόδου 2014-2020. Η δράση περιγράφεται και υλοποιείται μέσα από το «Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής

¹<http://195.167.92.159:8443/diavkoinsep/%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7.aspx>

Επιχειρηματικότητας»², της Ειδικής Υπηρεσίας για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία (ΕΥΚΕΚΟ) του Υπουργείου Εργασίας.

Στις 15/10/2015 προκηρύχθηκαν οι Περιφερειακοί Μηχανισμοί στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας ώστε οι φορείς μέσα από διεργασίες κοινωνικής δικτύωσης να δημιουργήσουν συμπράξεις και να υποβάλουν προτάσεις. Σε κάθε περιφέρεια θα δημιουργηθεί ένας μηχανισμός.

Οι συμπράξεις σε περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να έχουν τα εξής ποιοτικά χαρακτηριστικά³:

1. Καταλληλότητα, αντιπροσωπευτικότητα καθώς και επίσης δυνατότητα για λειτουργία μετά το πέρας της χρηματοδότησης
2. Ικανότητα υλοποίησης δράσεων κοινωνικής οικονομίας
3. Ικανότητα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών
4. Υψηλό επιστημονικό επίπεδο και δέσμευση
5. Ικανότητα ενεργοποίησης τοπικών φορέων και κοινωνικών πρωτοβουλιών
6. Διασύνδεση με φορείς που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και την ανάπτυξη
7. Δυνατότητα διακρατικών συνεργασιών
8. Δυνατότητα παροχής υποστήριξης των κοινωνικών επιχειρήσεων για να ενταχτούν σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

Τα αναμενόμενα οφέλη σε αριθμητικό και ποιοτικό επίπεδο είναι πολλά και σημαντικά μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Οι ωφελούμενοι αναμένεται να ξεπεράσουν τους 12.489 σε αριθμό. Σημαντικό επίσης για τις τοπικές κοινωνίες είναι το γεγονός ότι θα ωφεληθούν άτομα από ευάλωτες ομάδες.

Οι ωφελούμενοι αναμένεται να είναι:

- 6.489 υποψήφιοι/δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες
- 6.000 υφιστάμενοι κοινωνικοί επιχειρηματίες

² https://dasta.auth.gr/uploaded_files/635006205493669775.pdf

³ http://www.keko.gr/Lists/Proclamations/Attachments/1101/7%CE%9D91%CE%9B-%CE%96%CE%97%CE%92_%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A3%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A3%CE%97_%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D_%CE%9C%CE%97%CE%A7%CE%91%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%A9%CE%9D_%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A3%CE%95%CE%A0.pdf

6.4 Τοπικά Σχέδια και Πρωτοβουλίες

Κατά την προηγούμενη χρηματοδοτική περίοδο 2007-2013 αναπτύχθηκαν μέσω των διαρθρωτικών ταμείων τοπικές πρωτοβουλίες όπως οι Τοπικές Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης για ευάλωτες ομάδες (ΤΟΠ-ΕΚΟ) και Τοπικά Σχέδια για την Απασχόληση (ΤΟΠΣΑ). Στις δράσεις αυτές μπορούσαν να συμμετάσχουν κοινωνικοί συνεταιρισμοί ως εταίροι αλλά το πιο σημαντικό ήταν ότι περιλάμβανε τη δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων μέσα από το πρόγραμμα. Σε πολλές περιπτώσεις οι συμπράξεις αποτελούνταν από φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στις τοπικές πρωτοβουλίες.

Για την παροχή χρηματοδότησης στους φορείς που υπέβαλαν αίτηση θα έπρεπε:

- Να διασφαλίσουν ότι οι ωφελούμενοι θα υποστηριχθούν να δημιουργήσουν επιχειρήσεις που θα καλύπτουν τις τοπικές ανάγκες εργασίας.
- Να διασφαλίσουν και να υποστηρίξουν τους ωφελούμενους ώστε να ενταχθούν σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα.
- Να εκπαιδευτούν και να καταρτιστούν οι ωφελούμενοι για να είναι σε θέση να αναζητήσουν και να διεκδικήσουν μία θέση εργασίας με βάση τις ανάγκες εργασίας και ειδικότητες των τοπικών επιχειρήσεων.

Τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για ευάλωτες ομάδες (ΤΟΠ-ΕΚΟ). Η περίπτωση της «Αναπτυξιακή Σύμπραξη «ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ»

Η Αναπτυξιακή Σύμπραξη «ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ», υλοποιεί την πράξη «ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ» στο πλαίσιο της Δράσης 3: «Τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για ευάλωτες ομάδες» της Κατηγορίας Παρέμβασης 1: «Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού» του Άξονα Προτεραιότητας 4: «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών» του Ε.Π.: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ 2007-2013 που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Στόχοι / αναμενόμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση της Πράξης

Στο πλαίσιο του έργου και μέσω των δράσεων που θα υλοποιηθούν, το Σχέδιο υποστηρίζει 90 ωφελούμενους, οι οποίοι θα προωθηθούν στην απασχόληση και την επιχειρηματικότητα με την:

1. Σύσταση Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.)
2. Σύσταση Νέων Επιχειρήσεων (Ατομική, Ο.Ε., Ε.Ε., ΕΠΕ)
3. Απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας (3 μήνες)
4. Πρόσληψη σε Επιχειρήσεις της περιοχής

Οι τομείς ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας, αλλά και στην κοινωνία, των ωφελουμένων της προτεινόμενης πράξης είναι αναλυτικά τα εξής:

1. Διαχείριση προσωπικού (Προσωπικό οικιακής βοήθειας, βοήθειας στο σπίτι, καθαριότητας, φύλαξης ηλικιωμένων και παιδιών, μικροεξυπηρέτησεις κάθε είδους κ.λπ.).
2. Δραστηριότητες προστασίας περιβάλλοντος και πράσινης ανάπτυξης -Ανακύκλωση
3. Φύλαξη δημοσίων κτηρίων – πολιτιστικών μνημείων
4. Διαχείριση πρασίνου – Κηποτεχνία
5. Παροχή υπηρεσιών εστίασης
6. Επισκευές και συντήρηση κατασκευών και εξοπλισμού σε όλα τα τεχνικά ζητήματα επισκευαστικών εργασιών
7. Στην καλλιέργεια ενεργειακών φυτών και την παραγωγή βιοκαυσίμου.

Εταίροι

Συντονιστής: Εταιρεία Ανάπτυξης Πελοποννήσου «ΑΓΑΠΗΝΩΡ»

Μέλη της Σύμπραξης:

1. Ομοσπονδία Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Αρκαδίας
2. Εμπορο-Βιομηχανικός Σύλλογος Τρίπολης «ο Ερμής»
3. Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ
4. Δήμος Τρίπολης
5. Δήμος Μεγαλόπολης
6. Εκπαιδευτικός Οργανισμός ΑΚΜΩΝ Α.Ε.
7. Ολυμπιακή Εκπαιδευτική και Συμβουλευτική Ε.Π.Ε.
8. Στρατηγικές & Δράσεις Κοινωνίας Πληροφοριών Ε.Π.Ε
9. Δήμος Γορτυνίας
10. Περιφέρεια Πελοποννήσου
11. Συνεταιριστική Τράπεζα Πελοποννήσου ΣΥΝ Π.Ε.
12. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης ΜΑΝΩΛΑ Α.Ε

Ερωτήσεις – Ασκήσεις ελέγχου γνώσεων

1^η Ερώτηση-Άσκηση ελέγχου γνώσεων

Σημειώστε τη σωστή απάντηση

Ποια από τα παρακάτω αποτελούν βασικούς λόγους ενίσχυσης της σχέσης κοινωνικής επιχειρηματικότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης

A. Μεγαλύτερη ευελιξία στην υλοποίηση δράσεων

B. Χρηματοδότηση δράσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

Γ. Αύξηση της απασχόλησης

Δ. Όλα τα παραπάνω

2^η Ερώτηση-Άσκηση ελέγχου γνώσεων

Αναλύστε τα βασικά χαρακτηριστικά των Περιφερειακών Μηχανισμών στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας

3^η Ερώτηση-Άσκηση ελέγχου γνώσεων

Σημειώστε τη σωστή απάντηση

Ποια από τα παρακάτω αναμένεται να είναι το όφελος των Περιφερειακών Μηχανισμών στήριξης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχειρηματικότητας

A. 6.489 θα είναι υποψήφιοι/δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες & 6.000 θα είναι υφιστάμενοι κοινωνικοί επιχειρηματίες

B. 8.500 θα είναι υποψήφιοι/δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες & 6.000 θα είναι υφιστάμενοι κοινωνικοί επιχειρηματίες

Γ. 6.489 θα είναι υποψήφιοι/δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες & 8.000 θα είναι υφιστάμενοι κοινωνικοί επιχειρηματίες

Δ. 8.489 θα είναι υποψήφιοι/δυνητικοί κοινωνικοί επιχειρηματίες & 6.500 θα είναι υφιστάμενοι κοινωνικοί επιχειρηματίες

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Frazer, H., Marlier, E., Natali, D., Van Dam, R., & Vanhercke, B. (2010). Europe 2020: Towards a more social EU? (Eds) Marlier, E., & Natali, D., with Van Dam, R., (2010) Europe 2020: Towards a more social Europe?, P.I.E Peter Lang S.A, Brussels.

Jouen, M., (2010). A territorialized social agenda to guide Europe 2020 and the future EU cohesion policy(Eds) Marlier, E., & Natali, D., with Van Dam, R., (2010) Europe 2020: Towards a more social Europe?, P.I.E Peter Lang S.A, Brussels.

Klinke, A. (2011). Deliberative democratization across borders: Participation and deliberation in regional environmental governance. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 14, 57–60.